

Για πρώτη φορά εκπονήθηκε πλήρης μελέτη για την μελλοντική Το κτήμα Τατοΐου μετατρέπε

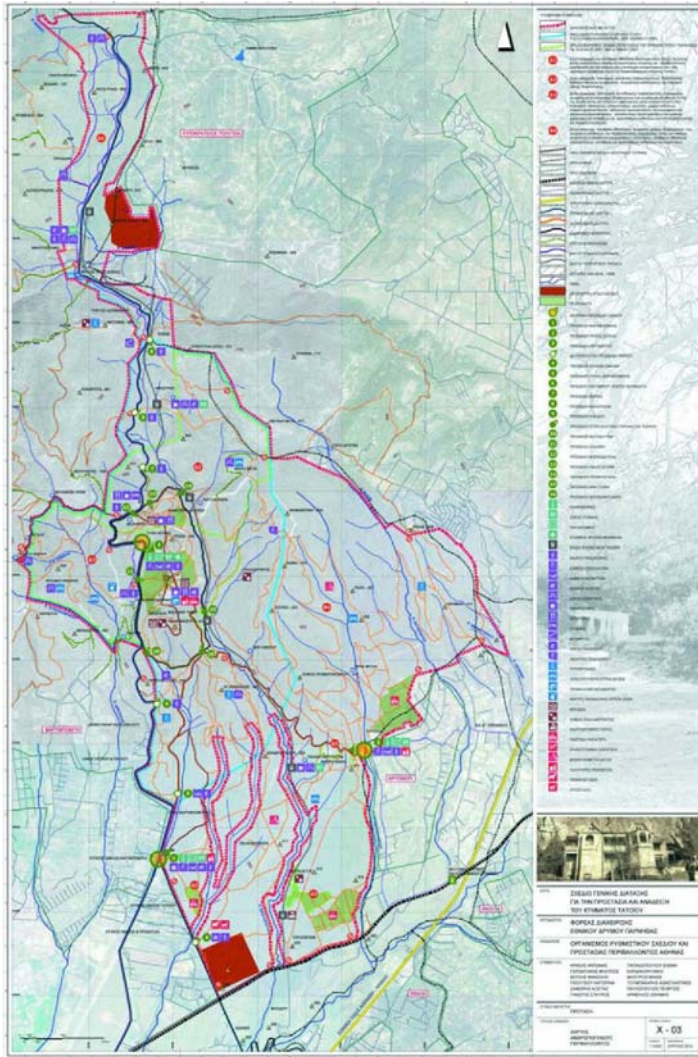
συνέχεια από την πρώτη σελίδα

Η Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας με την υπ' αριθμ. 13n/3o/15.09.2011 απόφασή της και σε συνέχεια της από 06/05/2011 πρόσκλησης διαγωνισμού ανέθεσε σε κοινοπραξία την εκπόνηση του Σχεδίου Γενικής Διάταξης για την Προστασία και Ανάδειξη του Κτήματος Τατοΐου. Η κοινοπραξία των μελετητών, που απαρτίζεται από τους Αντώνη Κρασά, Μανώλη Βότση, Φίλιππο Γεροντάκη, Αικατερίνη Γκόλτσιου, Κωνσταντίνo Ζαφείρη, Σταύρο Γανωτή, Κωνσταντίνo Γρίσο, Ελένη Παπαδοπούλου, Νίκη Καρδακάρη, Ιωάννη Αργέλλιo, Κωνσταντίνo Τουμπάκάρη, Γεώργιο Παυλιδουλή και Αναστάσιο-Δαμιανό Μάιστρο, ανέλαβε την παροχή υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου προς τον Οργανισμό Αθήνας.

Η ολοκλήρωση της συνεργασίας εξασφάλισε για πρώτη φορά συγκεντρωμένο και ολοκληρωμένο υλικό τόσο για την υπάρχουσα κατάσταση όσο και για την πρόταση μελλοντικής ανάπτυξης και λειτουργίας του πάρκου στον χώρο των πρώην Βασιλικών Κτημάτων του Τατοΐου. Το έως τώρα πλήθος στοιχείων και πληροφοριών ήταν αποσπασματικό. Η προσέγγιση τις περισσότερες φορές υπήρξε έντονα κτιριακεντρική, οι αναλύσεις του πλούσιου κτιριακού δυναμικού του κτήματος συχνά παρέλειπαν να αναφερθούν εξίσου στο εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον του. Με διάθεση κριτική και συνθετική επαναπροσδιορίστηκαν από τους μελετητές όλα τα στοιχεία που συγκροτούν το δυναμικό του κτήματος. Η ολοκλήρωση της πρότασης αναδεικνύει τα πλεονεκτήματα του κτήματος σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης.

Η πρόταση για την δημιουργία και την εύρυθμη λειτουργία του Πάρκου Τατοΐου έρχεται να οργανώσει την ήδη υπάρχουσα δυναμική που έχει αναπτυχθεί από τους επισκέπτες του, επί το πλείστον ως χώρου αναψυχής. Η δυναμική αυτή συνιστά κατ' αρχή ένα υπάρχον κεφάλαιο. Προβλέπεται να οργανωθεί η χρήση του χώρου ως τόπου αναψυχής, να διασωθεί και να αποδοθούν χρήσεις στο πλούσιο κτιριακό δυναμικό του, με τρόπο που θα καθιστά τη λειτουργία του κερδοφόρα τόσο για το Δημόσιο όσο και για τους ιδιωτικούς φορείς που θα δραστηριοποιηθούν εκεί. Πρέπει να τονιστεί, ειδικά στην συγκεκριμένη περίοδο που η χώρα μας αντιμετωπίζει μία δύσκολη πραγματικότητα, ότι το Πάρκο είναι Δημόσιο. Η πρόταση αποδίδει το Πάρκο στους πολίτες, εξασφαλίζει όμως ταυτόχρονα και τους αναγκαίους πόρους για τη συντήρηση, τη λειτουργία και την ανάπτυξη του. Διευρύνει την επισκεψιμότητά του σε ευρείες πληθυσμιακές ομάδες, ενθαρρύνει την πρόσβαση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, διεκδικεί την βέλτιστη συνεργασία ιδιωτικού και δημοσίου τομέα με αμοιβαία ωφέλεια και αναζητά την εθελοντική συμμετοχή πολιτών σε ποικίλες υποστηρικτικές δραστηριότητες.

Στόχος είναι να μετατραπεί το Τατόι σε ένα Περιστικό Μητροπολιτικό Πάρκο της Πρωτεύουσας, σημαντικό για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Λεκανοπεδίου. Μέσω των υποδομών και των δραστηριοτήτων που θα παμβάνουν χώρα σε αυτό, το Πάρκο θα γίνει ένας ελκυστικός φιλικός χώρος για όλες τις ηλικίες κατά την διάρκεια όλου του έτους. Σφώς η προσέλευση θα είναι εντονότερη τις άριες και τις περιόδους καλοκαιρίας, το πλήθος όμως των υποδομών και των εκδηλώσεων (σεμινάρια, εργαστήρια, παραγωγικές δραστηριότητες με εποχικό χαρακτήρα, προγράμματα για σχολεία) θα εξασφαλίσει την καθημερινή παρουσία ενός ικανού αριθμού επισκεπτών. Παράλληλα, αναμένεται το Πάρκο να αποτελέσει σημαντικό τουριστικό πόλο έλξης. Η Αθήνα θα εξασφαλίσει έναν επιπλέον τουριστικό προορισμό και θα διεκδικεί από τους ξένους επισκέπτες της μια επιπλέον διασκεδαστική. Με αυτή την οπτική, τα γραφεία τουρισμού και οι ξενοδοχείο της πόλης προβλέπεται να συνεργαστούν

με τον Φορέα του Πάρκου ώστε να προβάλλουν από κοινού την αναγκαιότητα επίσκεψής του. Τουριστικοί οδηγοί, ιστοσελίδες και διάφορα άλλα μέσα θα προβάλλουν το Πάρκο όπως αντίστοιχα συμβαίνει για τα πάρκα άλλων μητροπόλεων (Barcelona-Collserola, Istanbul-Yildis Parki).

Αξονες Παρεμβάσεων

Σύμφωνα με τους μελετητές οι άξονες παρεμβάσεων, οι οποίοι θα καθορίσουν τις κατευθύνσεις και δράσεις αξιοποίησης του Κτήματος ως Μητροπολιτικού Πάρκου είναι οι εξής:

- Προστασία, διατήρηση και ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Ανάπτυξη του αγροτικού δυναμικού.
- Δημιουργία πόλου επιστημονικής, εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας.
- Οργάνωση δραστηριοτήτων αναψυχής, άθλησης και τουρισμού.
- Αξιοποίηση των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων του τόπου.

Αγρόκτημα

Η αξιοποίηση της πρώην βασιλικής περιουσίας στο Τατόι βασίζεται πρωταρχικά στην αποκατάσταση και επαναλειτουργία του Αγροκτήματος. Οι καλλιέργειες απο-

καθίστανται εν μέρει και ενισχύονται με νέες, που χαρακτηρίζονται από υψηλή ζήτηση και εξασφαλίζουν υψηλές τιμές στην αγορά. Αποκαθίστανται οι περισσότεροι αμπελώνες, οι ελαιώνες και οι οπωρώνες εντός και εκτός του κεντρικού πυρήνα του Κτήματος σε εκτάσεις 700 περίπου στρεμμάτων. Επαναλειτουργεί το οινοποιείο, καθώς και μονάδα επεξεργασίας - τυποποιήσεων βρώσιμης ελιάς, με χαρακτηριστική επιδεικτική. Παράλληλα, με τη λειτουργία του Θερμοκηπίου -λειτουργία που επιβάλλει ούτως ή άλλως η αποκατάσταση του κήπου του Ανακτόρου- αναπτύσσεται η ανθοκομία. Εισάγεται η καλλιέργεια αρωματικών και θεραπευτικών φυτών και βοτάνων σε κάποια από τα κτήματα του Μπαφίου ανατολικά, κοντά στο Κρουνέρι. Η συγκεκριμένη επιλογή ενεργοποιεί ένα νέο κύκλο εργασιών παραγωγής, μεταποιήσης και διάθεσης αφενός, συνδυάζεται αρμονικά με τη μελισσοκομία αφετέρου, η οποία ενισχύεται και οργανώνεται σε νέα βάση διαφάνειας και πιστοποίησης. Η συσκευασία και η διάθεση μελιού Τατοΐου οργανώνεται στις εγκαταστάσεις του Αγροκτήματος. Μια χέρσα σήμερα, πρώην αγροτική έκταση 35 περίπου στρεμμάτων, διατίθεται καναδοποιημένη στην αστική γεωργία αποδίδοντας τόσο οικονομικά, μέσω του αντίπυρο της διάθεσης του κάθε λαχανόκηπου, όσο και οικολογικά, μέσω της κοινωνικής δόμωσης μικροκαλλιέργειών αστικής προέλευσης στο Πάρκο.

Παράλληλα, η δασική παραγωγή ενισχύεται, καθώς οργανώνεται η συσκευασία και η διάθεσημαντιαριών και αγρίων βοτάνων Τατοΐου στις εγκαταστάσεις του Αγροκτήματος.

Η κτηνοτροφία περιορίζεται στην εκτροφή προβάτων, ώστε να επαναλειτουργήσει η μονάδα μεταποίησης γαλακτοκομικών προϊόντων και να ελεγχθεί το ύψος της βλάστησης στα ξέφωτα και τους ελαιώνες με φυσικό τρόπο. Η στέγασση και η φροντίδα των αλόγων έλξης και των ημιόνων εργασίας σε εγκαταστάσεις πλησίον του στάβλου των προβάτων θα δημιουργήσει ένα μικρό κτηνοτροφικό πάρκο που, εκτός από την βασική του λειτουργία, θα αποτελεί και σημείο ενδιαφέροντος - τουλάχιστον για τους αστικές προελεύσεως επισκέπτες του Πάρκου.

Η παραγωγή, η μεταποίηση και η τυποποίηση των προϊόντων του Αγροκτήματος θα είναι βιολογική και έντονα επιδεικτική - θα υλοποιηθεί τα καθορισμένα πρότυπα ή θα καθορίζεται πρότυπα σε τομείς που τυχόν δεν υπάρχουν. Η βιολογική παράμετρος της παραγωγής θα εξασφαλίζει τη συνεργασία των αρμοδίων στελεχών του Μητροπολιτικού Πάρκου. Η πιστοποίηση των προϊόντων θα προκύπτει από τη θεσμοθετημένη διαδικασία.

Η υψηλή ποιότητα των προϊόντων, σε συνδυασμό με την βέλτιστη διαχείριση του brand name των πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου θα προσθέσουν ιδιαίτερη αξία και ευρεία ακτινοβολία στην αγροκτηνοτροφική παράμετρο του Μητροπολιτικού Πάρκου. Το προσδοκώμενο όφελος είναι η υψηλή ζήτηση των προϊόντων που προαναφέρθηκε αλλή και το παράπλευρο διαχειριστικό κέρδος.

Ο χαρακτήρας του Αγροκτήματος, που επαναδιατυπώνεται στο Μητροπολιτικό Πάρκο με τους πλέον σύγχρονους για τα ελληνικά δεδομένα όρους, είναι κυρίαρχος στην όλη πρόταση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα προσδοκώμενα έσοδα από τον κύκλο της αγροτικής παραγωγής αποτελούν την κύρια πηγή χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Πάρκου. Ο χαρακτήρας του Αγροκτήματος δίνει μια ιδιαίτερη ποιότητα σε όλες τις προτεινόμενες δράσεις, υλοποιώντας μια ισχυρή πλέον διακριτική αντίσφιξη στον χαρακτήρα της Βασιλικής Επαύλης, όπως ίσχυε δήλωσε από γενεές τους τέως βασιλικών κτημάτων του Τατοΐου.

Η εκπαίδευση και η έρευνα συμμετέχουν δραστικά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του Μητροπολιτικού Πάρκου. Με μικρό σχετικά αρχικό κόστος επένδυσης, η λειτουργία αυτή στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη συνεργασία με εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς φορείς, φορείς διαχείρισης, ΜΚΟ και εθελόντες.

Το Πάρκο συμβάλλει σε αυτή τη λειτουργία με το ιδιαίτερο φυσικό, ιστορικό και πολιτιστικό τοπίο του, με τις χαρακτηριστικές εγκαταστάσεις που παρέχει και με τη συνεργασία των λοιπών δραστηριοτήτων του - ενδεικτικά αναφέρεται το εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό του Φορέα Διαχείρισης του Πάρκου σε θέματα γεωπονικής και σε θέματα αποκαταστάσεων. Το όφελος από τη συμμετοχή της εκπαίδευσης και της έρευνας στο βασικό σενάριο αξιοποίησης προκύπτει τόσο από τη συμβολή της έρευνας στην παραγωγική διαδικασία και τη ζητούμενη διαμόρφωση του επιδεικτικού χαρακτήρα της, όσο και από την επιτυχημένη διοργάνωση περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και χρηματοδοτούμενων σεμιναρίων στα πλαίσια της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δια βίου εκπαίδευση. Ενδεικτικά αναφέρονται σεμινάρια επανεκπαίδευσης και διόρθωσης του φάσματος των ευκαιριών εργασίας για ανέργους πολίτες, που θα κατευθύνονται σε "έξυπνες" εργασίες του πρωτογενούς τομέα.

Πέραν των εκπαιδευτικών σεμιναρίων, που ακολουθούν την κατεύθυνση της αγροτικής, κτηνοτροφικής και δασικής παραγωγής, προβλέπεται και η κατεύθυνση της ιστορικής - αρχαιολογικής τεκμηρίωσης των αποκαταστάσεων κτηρίων και τοπίου, μια κατεύθυνση που θα μπορούσε να "δείχνει" άμεσα στην ακαδημαϊκή επιστημονική κοινότητα.

ανάπτυξη και λειτουργία του ται σε Μητροπολιτικό Πάρκο

Η αναψυχή μαζί με την άθληση συνιστά σήμερα την κυρίαρχη λειτουργία που επιτελείται στο χώρο. Χωρίς οργανωμένη βάση, τα τέως Βασιλικά Κτήματα είναι ήδη ένας αγαπημένος προορισμός για αρκετούς Αθηναίους που κατακλύζουν τον Κεντρικό Πυρήνα, την περιοχή του Πλατάνου και το Μακρυχώραφο στις αργίες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Στο προτεινόμενο σχέδιο αξιοποίησης του Τατοΐου η λειτουργία αυτή ενθαρρύνεται, εμπλουτίζεται και οργανώνεται ώστε, χωρίς να καταστεί ακριβή και να αποκλείσει επισκέπτες, να συμβάλει στην ανάπτυξη του Μητροπολιτικού Πάρκου. Οι εν λειτουργία σήμερα χώροι αναψυχής αναβαθμίζονται και σε αυτούς προστίθεται και ένας νέος στην πλευρά του Κρουνηρίου, η Πηγή της Όλλγας. Οι χώροι αυτοί είναι: η περιοχή της Κιθάρας, ο Χώρος του Πλατάνου, το Μακρυχώραφο, τα Μαχουίνια και ο νέος Χώρος πηγής Όλλγας. Επίσης διαμορφώνονται νέοι μικρότερης έκτασης χώροι αναψυχής και δασικού παιχνιδιού, ώστε, να καλύψουν ως δίκτυο μαζί με τους υπάρχοντες το σύνολο του Πάρκου.

Το Πάρκο προτείνεται να παραμείνει ανοικτό εν γένει για το κοινό, με την περιφράξη του Κεντρικού Πυρήνα να εξασφαλίζει την προστασία και την εύρυθμη λειτουργία του. Χρέωση προβλέπεται σε συγκεκριμένες παροχές του Πάρκου καθώς και στη στάθμευση των Ι.Χ. αυτοκινήτων, επιλογή που θα ενισχύσει την εναλλακτική χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς έναντι της χρήσης του ιδιωτικού μέσου για την πρόσβαση.

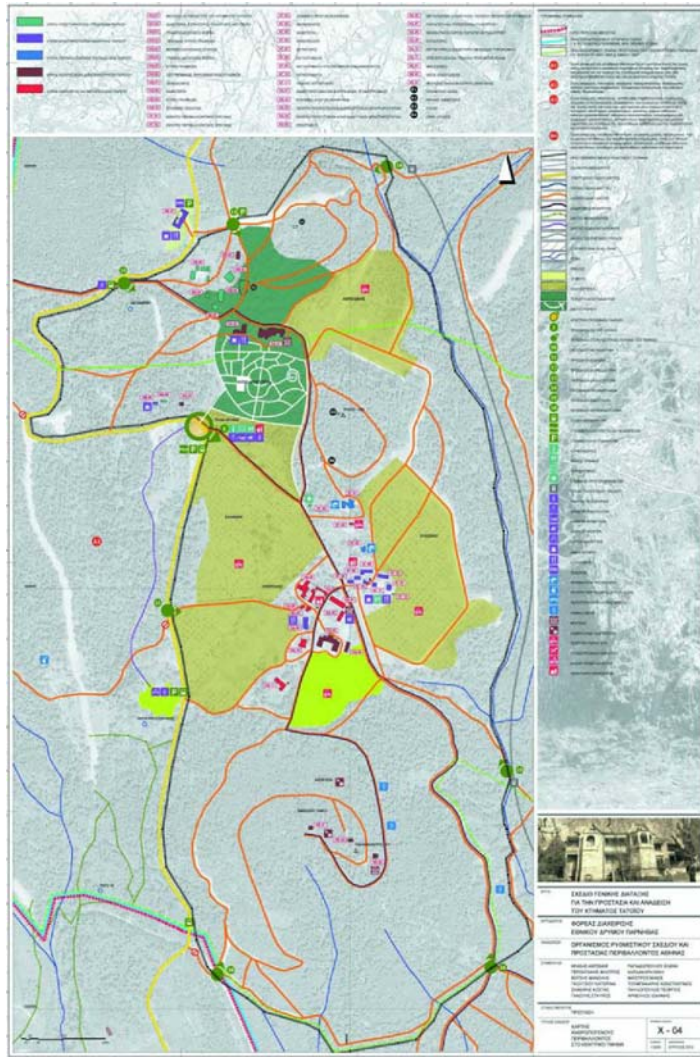
Τα μηχανοκίνητα τροχοφόρα δεν έχουν θέση στο Μητροπολιτικό Πάρκο, πήλη των αναγκαίων εξαιρέσεων. Ενθαρρύνεται η ποδηλασία, η πεζοπορία και η χρήση μόνιππων αμαξιδίων. Εισάγεται επίσης το μέσο σταθερής τροχιάς, ένα ελαφρύ τουριστικό τρένο που θα συνδέει το Σιδηροδρομικό Σταθμό της Δεκελείας με τους χώρους αναψυχής και δύο από τις εισόδους του Κεντρικού Πυρήνα για να καταλήξει στη θέση Πλατιά Φελίγια, με δυνατότητα επέκτασης έως το Σ.Σ Σφενδάλης του ΟΣΕ.

Κάποια λίγα αναμνηστικά σε στρατηγικές θέσεις αρκούνη για η ήπια κατανάλωση ενώ στον Κεντρικό Πυρήνα προβλέπονται χώροι εστίασης. Ένα μικρό ξενοδοχείο - μουσείο διαμορφώνεται ακριβώς στα όρια, έξω από την περιφράξη, στο κτήριο των Στρατώνων. Διαθέτει και ιδιαίτερο χώρο στάθμευσης.

Η μουσειακή - ιστορική διάσταση του Κτήματος οργανώνεται με βασική αναφορά στα Ανάκτορα αήλη και στο Πόλο του Παλαιόκαστρου. Τα εναπομείναντα κινητά περιουσιακά στοιχεία της πρώην βασιλικής οικογένειας της Ελλάδος έχουν πηδον περιέλθει στο Ελληνικό Δημόσιο και η καταγραφή τους είναι σε εξέλιξη. Κρίνοντας από τα μέχρι στιγμής ευρήματα, θα υπάρξει υλικό ικανό να στηρίξει την συγκρότηση αξιόλογης συλλογής επίηλων, χριστικών αντικειμένων και έργων τέχνης.

Κάποια από τα οχήματα επίσης της τέως βασιλικής οικογένειας που φημιολογείται ότι φυλάσσονται σε συγκεκριμένο κτήριο του Κτήματος θα έδιναν πρόσθετο ενδιαφέρον στη συλλογή. Το ίδιο το Ανάκτορο διαθέτει συμβολική και ιστορική βαρύτητα και μία ιδιαίτερη αισθητική. Η μετατροπή του σε μουσείο οδηγεί σε ένα κέλυφος - έκθεμα, κύριο πόλο έλξης επισκεπτών και συμβολικό φορέα του genius loci του Τατοΐου.

Το Μουσείο δεν περιορίζεται υποχρεωτικά στην έκθε-

Συνοδά έργα

Για την ολοκληρωμένη λειτουργία του Πάρκου οι μελετητές προτείνουν και συνοδά έργα, εκτός της περιοχής μελέτης, όπως:

- Επισκευή και διαμορφώσεις, σήμανση, κοιλωνάκια κλπ. επί της Λεωφόρου Δεκελείας - Αγ. Μερκουρίου, αρμοδιότητας Περιφέρειας Αττικής
- Δημοσίευση Λεωφορειακής γραμμής σύνδεσης Δεκελείας - Σφενδάλης, αρμοδιότητας ΟΤΑ
- Δημοσίευση ποδηλατοδρόμων από τους σταθμούς του προασιακού σιδηροδρόμου, Δεκελείας, Αγίου Σεφάνου και μελλοντικά Κρουνηρίου, αρμοδιότητας ΟΤΑ.

Βιωσιμότητα της μελέτης

Εκτιμάται ότι ο Φορέας Διαχείρισης Κτήματος Τατοΐου, ο οποίος θα απασχολεί αρχικά 16 άτομα και στη συνέχεια περισσότερα, θα μπορέσει σταδιακά, μετά το πέρας της πρώτης τριετίας από την έναρξη λειτουργίας του και μέχρι και το 6ο έτος αυτής, να καταστεί τελείως οικονομικά βιώσιμος, στηριζόμενος πλήρως στα έσοδα από τις δραστηριότητες του Πάρκου και κυρίως στα μισθώματα που θα λαμβάνει από τους ιδιώτες - επενδυτές.

Παράλληλα, σύμφωνα με την προκαταρκτική οικονομοτεχνική ανάλυση που έχει καταρτισθεί, οι διάφορες προτεινόμενες επενδύσεις ιδιωτών στο Πάρκο κρίνονται βιώσιμες και αποδοτικές, με περίοδο απόσβεσης της αρχικής επένδυσης από 5-10 έτη, ανάλογα με το επιμέρους αντικείμενο δραστηριοποίησης κάθε επενδυτή.

Οι θέσεις εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν κατά την υλοποίηση του Έργου (εκπόνηση μελετών, έργα υποδομών, κτιριακές αποκαταστάσεις κ.λπ.) εκτιμούνται συνολικά σε 900, εκ των οποίων 830 αφορούν σε εργατικό δυναμικό για την εκτέλεση των έργων και 70 αφορούν σε μελετητές για την εκπόνηση των σχετικών προαπαιτούμενων μελετών.

Πέρα από τον αριθμό των 20 θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν στο Φορέα Διαχείρισης Κτήματος Τατοΐου, εκτιμάται ότι επιπρόσθετως θα δημιουργηθούν τουλάχιστον 180 θέσεις εργασίας στις διάφορες επιχειρήσεις που θα σταθθούν και θα λειτουργήσουν εντός του Πάρκου (π.χ. στάθμευση, κίνηση, αναψυχή, εστίαση, πρωτογενείς τομείς, καταστήματα κ.λπ.). Ως εκ τούτου, ο συνολικός αριθμός των θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν και θα αφορούν στη λειτουργία του Πάρκου εκτιμάται σε 200.

Ο τρόπος προσέγγισης των μελετητών αποδεικνύει τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος - μη δημιουργία αν όχι κερδοφόρα λειτουργία του Περιστατικού Πάρκου Τατοΐου. Διασώζει όμως παράλληλα ποιότητες και στοιχεία, τόσο περιβαλλοντικά όσο και ιστορικά - συμβολικά που θα δώσουν στον υπέροχο τόπο των πρώην Βασιλικών Κτημάτων την εμπέδεια που του αξίζει και στους κατοίκους του Λεκανοπεδίου των Αθηνών ένα πολυδύναμο χώρο ικανό να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής τους.

Τρία στάδια υλοποίησης

Η ανάπτυξη του Μητροπολιτικού Πάρκου προβλέπεται να υλοποιηθεί σε τρία στάδια - φάσεις υλοποίησης. Η πρώτη φάση υλοποίησης εκτιμάται να διαρκέσει μία τριετία. Η δεύτερη φάση υλοποίησης εκτιμάται να διαρκέσει πέντε έτη και η τρίτη φάση υλοποίησης εκτιμάται να διαρκέσει τρία έτη. Πρόκειται για έναν σχεδιασμό με ορίζοντα 10ετίας, ο οποίος όμως δύναται να μειωθεί χρονικά ανάλογα με την επίσπευση των ενεργειών ωριμάνσης των διαφόρων δράσεων, όπως π.χ. ταχεία ωριμάνση έργων - εκπόνηση & έγκριση μελετών, γρήγορη εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων - ευεργετών & χορηγών, έντονο ενδιαφέρον ιδιωτών να επενδύσουν στο Πάρκο κλπ.

ση του καθημερινού περιβάλλοντος της παρελθούσης Βασιλείας. Στο Τατόι διαδραματίστηκαν σκηνές που σημάδεψαν τη νεώτερη ελληνική ιστορία, τα ίχνη των οποίων ίσως βρεθούν στο αρχείο του κτήματος. Σε ένα Μουσείο άθλιωστε είναι θεμιτό να μεταστέζονται εκθέματα και από άλλες συλλογές, εφόσον η μεταστέζηση συνάδει με τη θεματολογία του.

Το κτήριο της Φρουράς των Τάφων του Παλαιόκαστρου θα αποκατασταθεί και θα στεγάζει αρχαιολογικά ευρήματα της Δεκελείας. Σε μία από τις τρεις αίθουσές του θα εκτίθενται συνολικά στοιχεία και πληροφορίες για την ταυτότητα των νεκρών που είναι θαμμένοι στο νεκροταφείο του Παλαιόκαστρου.

Η πρόταση περιλαμβάνει την ανασύσταση των βασιλικών κήπων, εργασία εξειδικευμένη και απαιτητική. Η πίσια προτείνεται να καθλυφθεί, το απαιτεί άθλιωστε η ανασύσταση των κήπων. Θα μπορούσε ίσως να χρησιμεύσει ως υπόγειος ταμιευτήρας υδάτων. Ο διπτός ρόλος του ανακτορικού κτηρίου ως κελύφους και, ταυτόχρονα, εκθέματος του Μουσείου, καθιστά ενδιαφέρουσα τη δυνατότητα χρήσης μιας κεντρικής του αίθουσας για τη στέγαση κάποιων σημαντικών κοινωνικών δραστηριοτήτων. Οι κήποι του Μουσείου επίσης, σε συνδυασμό με το καφέ-εστιατόριο που στεγάζεται στα Μαγειρεία, θα μπορούν να δέχονται αντίστοιχες υπαιθριές χρήσεις.

Η Μελέτη του Σχεδίου Γενικής Διάταξης για την Προστασία και Ανάδειξη του Κτήματος Τατοΐου δεν θα είχε ολοκληρωθεί χωρίς την συνεισφορά φίλων και συνεργατών των μελετητών, που προσέφεραν ανιδιαιτελών γνώσεις, υπηρεσίες, εμπνευση και ενθουσιασμό. Οι μελετητές εκφράζουν τις θερμές τους ευχαριστίες σε όλους, κάνοντας ειδική μεία στους κ.κ. Κ. Σταματοπούλου, Ν. Χαρκιολλάκη, Ι. Καβαλίνη, Χ. Λελίγκο και Δ. Μυτάρα.